

ÉS UNA MESCLA

És una mescla

Paula Gibert Roset
Treball de Final de Grau
Grau en Belles Arts (P3)
Tutoritzat per Òscar Padilla Machó
Universitat de Barcelona
Facultat de Belles Arts
Departament d'Arts Visuals i Disseny
2018/2019

Niub: 16626433
Mail: paulagibetroset@gmail.com
Web: paulagibetroset.hotglue.me/

Transmisión

Todo es una mezcla. Nuestros sentimientos
son una mezcla de muchas experiencias.
Nuestras ideas son una mezcla
de diferentes pensamientos propios y ajenos.
Nuestros genes son una mezcla
de los de muchas personas.
Toda la música es una mezcla
de músicas y de instrumentos.
El único sonido puro es el sinusoidal,
la única fuente de luz pura es el láser,
el único sabor puro es el del huevo duro.

(Nubla, 2016, p.15)

Índex

- 13. Resum/Abstract
- 15. De què parlo quan parlo de volcans
- 20. Desplaçament i temps
- 26. Fa un any
- 30. L'ambivalència dels volcans
- 40. Possibles
- 46. Cooperació
- 55. Què he fet
- 57. De Rocanegra a Blackstone
- 61. 1220km cap al centre de la Terra
- 65. Volcà de volcans
- 71. Maneres d'apropar-nos tot i estar a distància
- 75. Com ho penso
- 79. Notes
- 83. Referències

Resum

És una mescla explora la idea de vincle, entre persones, llocs i moments, des de la convicció que l'única manera de generar-lo és movent les coses de lloc i mesclant-les.

Un terreny acotat, la Zona Volcànica de la Garrotxa, com a punt de partida i espai d'anàlisi; i una matèria primera, la greda volcànica, com a element a desplaçar i modificar. Un lloc i un material que prenen protagonisme per parlar i pensar sobre geografia, distància, temps i cooperació.

Paraules clau: Volcans, entorn proper, contingència, desplaçament, temps, distància.

Abstract

It is a mixture explores the idea of link, between people, places and moments, from the conviction that the only way to generate it is moving things from one place to another and mixing them.

A delimited land, the Volcanic Zone of La Garrotxa, as a starting point and space for analysis; and a raw material, the volcanic stone, as an element open to movement and modification. This place and material stand out to reflect and wonder about geography, distance, time and cooperation.

Key words: Volcanoes, nearby environment, contingency, displacement, time, distance.

**De què parlo
quan parlo de volcans**

Parlo del temps a través del paisatge, dels canvis que hi han hagut i que condicionen la vida de les persones que l'habiten. De que el gest de pujar a un volcà no és el mateix que el de pujar a una muntanya. De la casa de l'avi i de la iaia dins el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. De que està prohibit agafar greda volcànica però tothom n'agafa una mica per posar-la al pessebre. De la distància; estar a prop o lluny de casa. De com els desplaçaments han deixat ser quelcom emocionant per convertir-se en quotidià. De la idea de volcà que tenim totes dins del cap.

Pàgina següent: fotografia del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa des de casa l'avi i la iaia.

Desplaçament i temps

De vegades em trobo amb petits desplaçaments d'objectes del meu voltant que fan que m'aturi a pensar-los i, de vegades, fotografiar-los. El gest mínim que algú ha fet, o que s'ha fet per pur atzar, és allò que m'atura o em fa recular per veure-ho millor. Petites intervencions dins la quotidianitat, com les que fa l'artista Fermín Jimenez Landa, quan amaga caníques sota llambordes o col·loca nata muntada als espais buits del carrer. Alterant l'organització d'aquests elements obra una conversa entre, allò habitual i allò estrany, dins la normalitat assumida de la quotidianitat urbana.

Ara i aquí, experimento amb la terra dels volcans diversos desplaçaments físics i per tant de sentit. Aquest material afegeix una càrrega poètica i temporal, allunyant l'objecte d'allò purament literal per apropar-lo a la metàfora.

Fa unes setmanes, al festival de literatura Kosmopolis del CCCB l'escriptor Gonçalo M. Tavares explicava que a Grècia les furgonetes de mudances porten escrit *metaphora* a la xapa, ja que en grec vol dir *transport*. És aquest transport físic el que m'interessa, aquest canvi de lloc, reconfigurant l'ordre preestablert i per tant alterant la realitat compresa dins el dia a dia.

Pàgina següent: detall d'un xiclet desplaçat,
trobat a Augsburg el 2019.

Rellenar los huecos con nata montada (2008)
Fermín Jimenez Landa

Relaciono aquest desplaçament físic i de sentit del material natural amb l'obra *Els Estats de la Matèria* (2013) de Pauline Bastard. L'artista va adquirir una casa en ruïnes a la muntanya i la va derruir poc a poc, amb les seves pròpies mans i l'ajuda d'amigues i familiars. Pausadament va anar retornant al bosc els materials que formaven la casa, reconfigurant així, el paisatge natural. "La tranquil·litat d'aquest gest paradoxal ens acostava a certa idea de ritual de purificació, de reassignació de l'ordre natural en clau no antropocèntrica" (Kopf, 2017, para. 2).

La història de les coses segueix un curs diferent al de la vida biològica. Els objectes sòlids ens permeten tornar a ells una vegada i una altra al llarg del temps. "Podemos demorarnos en ellos como no podemos hacerlo en el curso de una discusión" (Sennett, 2019, p.27).

Els Estats de la Matèria (2013)
Pauline Bastard

L'obra *Els Estats de la Matèria* em fa pensar amb les Cabanes d'en Garrell d'Argelaguer. Josep Pujiula, ja jubilat, va convertir aquell racó de bosc en un laberint utilitzant majoritàriament elements naturals que li subministrava l'entorn. En un principi, fent el gest contrari al de Bastard, però amb la mateixa cerimòniositat, va agafar diversos materials per construir cabanes, torres, camins, cascades d'aigua i tòtems estranys.

Més endavant, diverses circumstàncies del moment el van dur a repetir el gest de Bastard, ell mateix va desmuntar i retornar al bosc els materials utilitzats. Un estira-i-arronsa constant entre ell i la institució el van portar a muntar i desmuntar fins a tres vegades el poblat laberíntic.¹ Actualment, les Cabanes d'en Garrell són una mena de runes on passejant-hi pots imaginar-te o recordar com era tot allò en la seva totalitat.

L'única torre que ara segueix dempeus.

Relacionar passat i present mitjançant un desplaçament és el que fa l'artista Martí Anson a *Martí i la fàbrica* (2009). La idea d'Anson va ser fer una còpia d'una fàbrica de 150 anys d'antiguitat de Mataró, la seva ciutat natal, a Santa Fe.

L'ajuntament de Mataró va prendre la decisió de destruir l'edifici per tal d'instal·lar, al mateix terreny, un centre comercial, però la negativa de la gent de la ciutat els va fer canviar d'opinió plantejant-se l'opció de traslladar la fàbrica uns 200 metres més enllà. Anson es proposa salvar el patrimoni de la seva ciutat amb les seves pròpies mans fent una còpia d'aquesta antiga fàbrica de farina a Santa Fe sense cap experiència prèvia en la construcció.

L'artista també explica que aquest no és el primer cas de trasllat d'un edifici. El 2007 es va dur a terme el trasllat, peça a peça, de la casa Yin Yu Tang des de la província oriental d'Anhui fins al Museu D'Essex a Massachusetts. Es van empaquetar i traslladar 700 blocs de fusta, 8.500 rajoles i més de 500 pedres. (Anson, 2009).

Fotografia de la fàbrica construïda a Santa Fe (2009) Martí Anson

Detall d'un desplaçament mínim trobat a Berlín el 2017.

Fa un any

L'any passat, quan vivia a Lisboa, vaig estar treballant aquesta idea de desplaçament dins el projecte *Alfombra, mapa, ciudad y superficie*. Quatre instal·lacions basades amb el conte *Del Rigor en la Ciencia* de Jorge Luis Borges. Un aïllant tallat a la mida de la meua habitació, papers de forn utilitzats per calcar taques i esquerdes de la paret de la dutxa del pis, una torre de pedres de la calçada portuguesa sobre un tros de paper reciclat fet amb un mapa de Lisboa, i un maó polit sobre paper pintat amb la pols sobrant del maó al desgastar-lo. En alguns casos vaig transferir directament, com els cartògrafs del conte, les mides o marques d'un espai, i en d'altres vaig reordenar materials trobats al carrer per buscar relacions entre dins i fora, lloc i record, realitat i cartografia. Així es van generar quatre instal·lacions que finalment van ser exposades dins la meua habitació.²

Superficie (2018)

Ciudad (2018)

Olot

Sobre el topònim de la ciutat hi ha diverses teories però la que m'agrada més és la que defensen alguns lingüistes. Diuen que prové del llatí olla, i “fa referència a una terra amb formes d'olla: és a dir, cràters” (Mallarach, 1989, p.10).

Un Amic d'Olot m'explicava que un dia de petit li va preguntar a la seva mare on estaven tots aquells volcans dels quals la gent parlava tant, afirmant que ell no els havia vist mai. La seva mare li va respondre: La nostra casa està just sobre un volcà, els volcans d'aquí no són com els de les pel·lícules.

L'ambivalència dels volcans

En primera instància l'imaginari col·lectiu que tenim en vers els volcans està relacionat amb la destrucció i la violència. L'historiador Jordi Piñero els descriu com "l'arquetip en estat pur de la naturalesa salvatge i brutal, d'una violència primordial que evidentment està al marge de qualsevol mena de consideració moral i que arrasa amb tot allò que interfereix en el seu camí" (Piñero, s.d., para. 1). Hannah Arendt fa una distinció analítica entre el mal natural i el mal moral. El mal natural és impersonal, per contra, el mal moral implica una imputació de responsabilitats.³ Doncs pensat d'aquesta manera els volcans no són dolents. Si no, com s'explica que els humans no hàgim deshabitat aquestes zones en lloc d'escollir-les i poblar-les?

Des del punt de vista geològic, el vulcanisme és més un agent creador, que no pas un destructor, de relleu i de paisatge. Així ho explica Hunter al seu pare a la pel·lícula *Paris, Texas* (1984) de Wim Wenders, i ho afirma el vulcanòleg Josep Maria Mallarach al llibre titulat *Els volcans* (1989) afegint que "les terres volcàniques són unes de les més fèrtils" (p. 28).

H: Do you know what?

T: What?

H: This all galaxy, the all universe, used to be compressed into a thin spot this big. And you know what happened?

T: What?

H: Psssh!!! And blew up all those parts, everything, and fly all over the place. And formed the space. It was just gas, it was floating around.

T: The Earth was...

H: Yes, the Earth was really gas. And the Sun formed, and it was so hot, then the Earth just formed into one hard big ball.

T: Ya.

H: Of oceans. Of just oceans.

T: Ya.

H: So there were see animals. Then under the water: volcanoes. Then Psssh!!! And the hot lava hit the water and formed the rocks to make the land.⁴

Paris, Texas (1984) Wim Wenders.

El primer text extens sobre el vulcanisme de la Garrotxa s'atribueix al farmacèutic olotí Francesc de Bolòs, pioner del vulcanisme i format en els principis del Positivisme. Va publicar el text el 1820, amb el títol *Noticia de los Extinguidos Volcanes de la Villa de Olot y de sus inmediaciones hasta Amer, y de los nuevamente descubiertos, y no publicados, todos en la Provincia de Gerona, de la Naturaleza de sus productos y de sus aplicaciones*. El 1841 es va publicar una segona edició, corregida i augmentada pel mateix autor. El text fa un recorregut pels volcans més coneguts de la Zona mentre afirma, en tot moment, que els volcans estan totalment apagats.

Aquesta afirmació contrasta amb un article publicat a El Punt Avui. Aquest suggereix que “el risc d’una explosió volcànica a la Garrotxa és moderat, però més elevat del que preveien els experts” (Casas, 2009). També explica que la Zona Volcànica de la Garrotxa es considerava adormida, no pas extingida, però ara els experts han determinat que no és correcte dir que està adormida, ja que ha passat a considerar-se activa.

Es considera activa aquella zona on algun volcà hagi entrat en erupció durant els últims 10.000 - 15.000 anys. Va ser fa 12.000 anys quan va entrar en erupció el que es considera el volcà més jove de la península Ibèrica, el Croscat. Aquesta última consideració activa una nova possibilitat i em fa pensar en una improbable, però possible, erupció dels volcans d’Olot.

Positivisme:

Sistema de filosofia basat en l'experiència i en el coneixement empíric dels fenòmens naturals.

De vegades no donem importància al llenguatge i en aquest cas em sembla important ressaltar el caràcter oníric amb el qual estem acostumades a parlar sobre volcans.

“Els volcans estan adormits.”

“Pot ser que algun dia es despertin.”

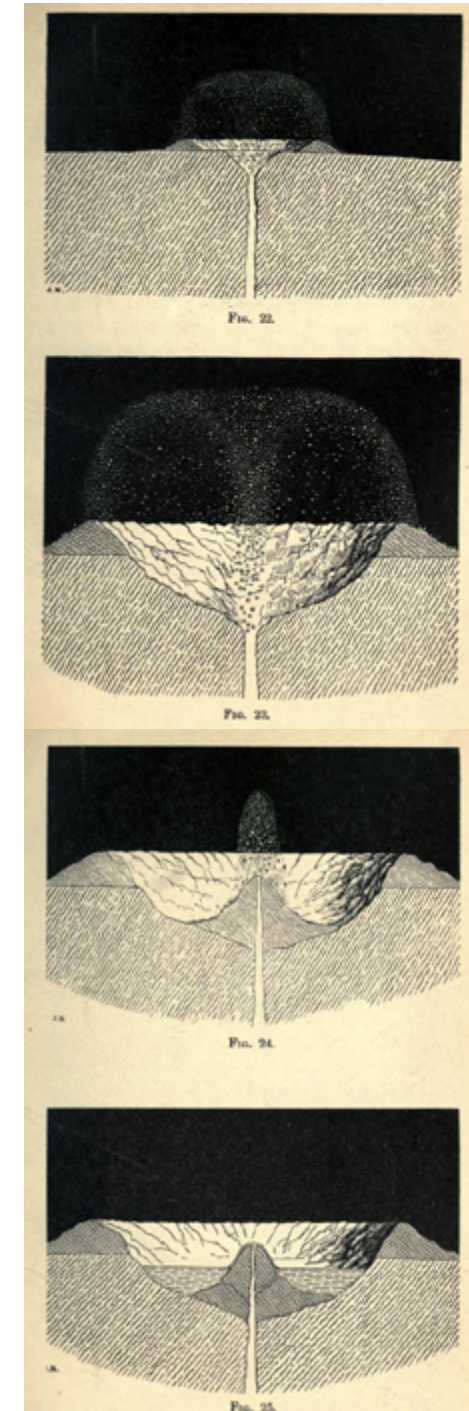
Paraules relacionades amb el dormir, el descans, la tranquil·litat, etc. queden contrarestades per l'imaginari apocalíptic d'una erupció volcànica. Com comentava, el fenomen volcànic és un agent creador de paisatge i condiciona, tant en l'àmbit geològic com econòmic, la vida d'aquelles que hi viuen a prop. Doncs com la ciutat de Zaira que descriu Italo Calvino al llibre *Les Ciutats Invisibles* (1993), la Zona Volcànica de la Garrotxa també “està feta de relacions entre les mesures del seu espai i els esdeveniments del seu passat. [...] Una descripció de Zaira tal com és avui dia hauria de contenir tot el passat de Zaira” (p.14). Això mateix passa amb els volcans d'Olot, descriure els volcans tal com ho fa Francesc de Bolòs, a tall de treball de camp, no és suficient, cal pensar-los des de la materialitat particular, connectant present i passat a través del material. Cada fragment que conforma la ciutat de Zaira conté una història amagada, de vegades força visible, com la terra volcànica, la qual insinua esdeveniments passats.

Però la ciutat no diu el seu passat, el conté com les línies d'una mà, escrit a les cantonades dels carrers, a les reixes de les finestres, en els passamans de les escales, a les antenes dels parallamps, en les astes de les banderes, cada segment solcat ell mateix per raspadures, osques, incisions, canonades. (Calvino, 1993, p.14).

Podem veure clarament aquesta capacitat creadora de relleu i de paisatge del fenomen volcànic als dibuixos de l'enginyer escocès James Nasmyth. El 1874, juntament amb l'astrònom britànic James Carpenter, van produir el llibre *The Moon: Considered as a Planet, a World and a Satellite*. Amb aquest llibre volien presentar diverses investigacions i coneixements rellevants sobre la Lluna, combinant text i imatges realistes. Com que no es van quedar satisfets amb la qualitat de les fotografies van decidir fer llargues i metòdiques observacions del satèl·lit per poder fer unes il·lustracions amb tot detall i rigorositat. Estaven convençuts que els cràters que podem veure, fins i tot a simple vista des de la Terra, eren el resultat de repetides erupcions volcàniques.

We endeavoured to demonstrate the probability of the lunar craters having been produced by eruptive force, generated by that pre-solidifying expansion of successive portions of the moon's molten interior.⁵ (Nasmyth & Carpenter, 1874, p. 310).

A continuació podem veure les il·lustracions que Nasmyth va fer representant, pas per pas, el fenomen volcànic que va donar lloc a la producció d'un cràter lunar.

Pàgina següent: fotografia del volcà Croscat.

De setembre a febrer vaig estar treballant de monitora de menjador a una escola de Gràcia, durant la meva última setmana a l'escola els nens i nenes de la meva classe estaven treballant els volcans. El divendres farien explotar els volcans de paper i cola que, en grups de quatre, havien fet. Les expectatives sobrepassaven la magnitud de l'esdeveniment al qual no vaig poder assistir, ja que el meu contracte s'acabava dijous.

Possibles

Durant els quatre anys que vaig passar a l'Institut anava a classes de repàs de matemàtiques cada dissabte al matí i el professor també m'explicava curiositats matemàtiques. Ara mateix no les recordo però en aquell moment, aquelles curiositats, em motivaven a anar-hi amb més ganes. El que sí que recordo és una frase que el professor em deia sovint quan jo sentenciava que alguna cosa era impossible: “Matemàticament res és impossible, simplement, estadísticament, improbable”. Llavors aquesta frase em donava una mínima esperança d'allò que jo considerava impossible, i ho segueix fent a dia d'avui.

Que els volcans d'Olot entrin en erupció es percep com una situació impossible. Tot i així l'article del Punt Avui afirma: “El que és segur és que hi haurà una altra erupció” (Casas, 2009). Aquest impossible possible contrasta amb el que diu Marina Garcés, al text Possibilitat i Subversió dins el llibre *Fora de Classe*, (2016):

La noció de possibilitat es va inventar per posar ordre a la incertesa. La vida humana, des de la seva dimensió biològica fins a la seva dimensió política, es mou en la contingència. Tot canvia, es mou, esdevé, i no sempre sabem com ni per què. La noció de possible acota i organitza: separa el que pot ser del que no pot ser i estableix un ordre de causes i d'efectes. (p. 85).

En el cas dels volcans d'Olot la noció de possible com a mecanisme que “acota i organitza” no funciona. Pot ser que algun dia explotin i pot ser que no. És aquesta incertesa la que obre un nou mapa de possibilitats.

El fenomen volcànic actua com a recordatori, com un senyal d'alerta que ens avisa de la fragilitat de la vida i de la seva contingència. El risc i la incertesa, la possibilitat d'erupció i la concentració d'energies a les zones volcàniques repercuteix sobre les persones que habiten la zona. És per aquest motiu que a vegades s'atribueix l'energia volcànica al caràcter estrany de la gent d'Olot.

-¿Qué arriesgo yo? -me preguntaba a solas-. ¡Viajar por un país, el más curioso! ¡Encaramarme a una montaña notabilísima! ¡Y, en el peor caso, descender al fondo de un cráter apagado! Porque es evidente que ese Saknussem no hizo otra cosa. ¡En cuanto a la existencia de una galería que llega al centro del Globo, que se lo cuente a su abuela! ¡Pura imaginación! ¡Pura imposibilidad! ¡Y lo imposible no es posible! Así, pues, si algo bueno nos ofrece la expedición, tomémoslo y no regateemos. (Verne, 2002, p.75).

M'imagino l'explosió dels volcans d'Olot com un moment on el temps es para, com a la pel·lícula *Deprisa, deprisa* (1981) de Carlos Saura, quan els protagonistes fan explotar el cotxe amb el qual han comès el delictes previ. Els protagonistes, sobretot el Meca, es queden embadalits mirant com el cotxe crema i van desapareixent totes les característiques que el feien reconeixible.

El foc, dins la mitologia grega, és l'element que Prometeu va robar als déus i va donar a les persones, potser és aquesta procedència divina la que ens abstruï de la realitat quan el tenim a prop o potser és l'imaginari d'una descontrolada i agressiva naturalesa.

La pel·lícula *Deprisa, deprisa*, narra el dia a dia de Pablo, el protagonista, i tres còmplices. Aquests basen la seva vida en tramar i organitzar atraments a mà armada. Tot i el final tràgic de la pel·lícula, l'actor José Antonio Valdelomar, que actuava com a Pablo, va ser detingut poc després d'acabar el rodatge per haver atracat un banc, també armat i encaputxat, explica un article del diari El País. ("El protagonista...", 1981). Quan vaig llegir aquesta notícia, la història ficcionada de la pel·lícula va agafar una altra dimensió, apropant-se fins a tocar-se amb una possible realitat viscuda pels mateixos protagonistes dins la seva quotidianitat fora de càmera.

Deprisa, deprisa (1981) Carlos Saura.

Fa uns dies una Amiga estava buscant pis per Barcelona, buscava des de casa, com hauríem fet totes, per pàgines d'internet, Facebook i Instagram. La distància entre allò online i la realitat és tan gran que acabes perdent les ganes i ho vas ajornant infinitament. Al cap d'uns dies davant la pantalla, sentint la soledat que aquesta transmet, li va comentar a una Amiga, fent un cafè, que estava buscant pis. Aquesta li va dir que un Amic estava buscant company/a de pis. Doncs allò que, per internet, semblava tan fred i distant es va resoldre fent un cafè.

Cooperació

Aquesta anècdota crec que resumeix moltes de les coses que en Leonidas Martín ens explica cada divendres a classe. Per què quedar-nos a casa davant l'ordinador podent anar a fer unes birres amb les amigues, per parlar, debatre i buscar complicitats? Les noves tecnologies ens fan sentir soles, i contra aquest sentiment l'única solució és trobar-nos.

El desembre de 2017, juntament amb Gotelé⁶, vam organitzar una jornada a la Sala Usurpada que va portar per nom *La Gran Obra*. El projecte va estar desenvolupat entre Lisboa i Barcelona. Allà, amb dues amigues artistes, la Paula i l'Elena, vam dur a terme una investigació sobre l'ofici de calceteiro. Els *calceteiros* són els que s'encarreguen de construir la calçada portuguesa, a través de l'encaix de pedres calcàries. Actualment, són considerats artistes anònims, els quals construeixen el terra per on totes caminem. Són conscients que és un treball en equip i que tots depenen de tots. Han estudiat a l'Escola de Calceteiros i això fa que el sentiment de gremi segueixi present. Aquesta col·lectivitat contrasta amb el protagonisme individualista que es respira dins de l'art contemporani. L'esdeveniment a Barcelona va ser una inauguració i a la vegada un muntatge col·lectiu obert. Aquest muntatge va consistir en l'encaix físic dels objectes artístics, per la seva forma, construint una instal·lació-puzle gegant: un cos format per les obres o fragment d'obra de cada artista, que van perdre el seu protagonisme individual, en favor de la gran peça col·lectiva.

Pàgina següent: detalls de *La Gran Obra* en un moment donat, ja que va anar canviant durant tota l'estona.

Aquesta col·lectivitat és la que busco quan parlo de volcans. Sentir que tinc còmplices a l'hora de tirar endavant propostes com *De Rocanegra a Blackstone, 1220 km cap al centre de la Terra* i *Volcà de volcans*. Fer-ho sola no té sentit. Tot i que la modernitat, dins el Do it Your-Self, ens hagi portat a pensar que allò bo és ser un individu autònom, penso que el camí de l'aïllament individual no pot ser el camí correcte. Werner Herzog a la pel·lícula *Fitzcarraldo* (1982), on dialoguen també el possible i l'impossible, hauria estat incapaç de traslladar el vaixell amunt i avall de la muntanya, per esquivar una zona de ràpids, sense la col·laboració de centenars d'homes.

Fitzcarraldo (1982) Werner Herzog.

Richard Sennett fa un paral·lelisme, al llibre *El Artesano* (2009), que em sembla apropiat comentar, entre el disseny assistit per un ordinador i el dibuix a mà.

Las pantallas planas de los ordenadores no pueden reproducir adecuadamente las texturas de los diferentes materiales ni asistir en la elección de los colores, aunque los programas CAD puedan calcular maravillosamente el volumen preciso de ladrillo o de acero que necesita un edificio. El hecho de dibujar los ladrillos a mano, por tedioso que sea, instiga al dibujante a pensar en su materialidad, a hacerse cargo de su solidez, que contrasta con el espacio que corresponde a una ventana, vacío y sin marca en el papel. (p. 58).

M'interessa aquesta singularitat que Sennett dóna al fet de dibuixar allunyant-nos de la pantalla per pensar la materialitat des de la proximitat. Com bé diu "lo que aparece en pantalla, encuadrado con una unificación como nunca se da en la visión física, tiene una coherencia inverosímil" (Sennett, 2009, p. 58). Aquesta coherència inversemblant està lligada a l'augment de la distància que ens generen les pantalles, la pèrdua del vincle real amb allò que estàs fent, doncs igual que dibuixar maons a mà ens fa connectar amb la materialitat d'allò dibuixat, trobar-nos per pensar i fer coses juntes actua d'una manera semblant, fent el vincle més fort.

En aquesta constant digitalització i divisió de la vida, de l'experiència quotidiana, noto un especial interès en buscar maneres per relacionar-nos i apropar-nos fora de les pantalles, generant nous contextos on es vegi possible fer la vida més vivible. Una vida, últimament, plena de relacions a distància, entre amigues, parelles o familiars.

Suposo que és el fet de mantenir aquestes relacions en format digital i que això hagi esdevingut quotidià, el que, sense adonar-nos-en, ens ha motivat a buscar altres maneres d'apropar-nos, més enllà del *facetime*, buscant una proximitat alterna a la fredor digital.

A *Maneres de (no) entrar a casa* (2011), l'artista Alicia Kopf proposa pensar sobre el fet de marxar de casa quan ets jove en un context de crisi arran de la bombolla immobiliària. Si la paràbola de la joventut en aquell moment era haver passat de no poder entrar a una casa pròpia per no poder assumir el cost econòmic a no poder sortir de la casa familiar, avui, el gest comú per intentar combatre la precarietat juvenil passa per marxar a viure lluny. És per això que ens trobem amb un augment exponencial de les relacions a distància. En aquest context de distància s'activen petits gestos per combatre-la. He recollit quatre d'aquests gestos que han tingut lloc al llarg dels últims dos anys, dins una petita publicació titulada *Maneres d'apropar-nos tot i estar a distància*.

Maneres de (no) entrar a casa (2011)
Alicia Kopf

Declaro que una hermosa mañana, ya no sé exactamente qué hora, como me vino en gana dar un paseo.

(Walser, 1917, p. 9)

Què he fet

Watercolor (2010)
Francis Alÿs

De Rocanegra a Blackstone

La relació entre l'anècdota diària i el procés del treball ha estat present en tot moment durant el desenvolupament d'aquest, i és en el primer desplaçament de greda volcànica on ho trobem materialitzat.

Per Setmana Santa vaig fer un viatge familiar a Califòrnia, zona de gran referència volcànica, per celebrar els vint-i-cinc anys de casats dels meus pares. Vaig decidir endur-me terra volcànica de la Garrotxa per relacionar matèricament aquests dos indrets. Com l'acció *Watercolor*⁷ (2010) de Francis Alÿs, activo aquest desplaçament servint-me del llenguatge, agafant terra del volcà Rocanegra a Santa Pau i deixant-la al carrer Blackstone de San Francisco, Califòrnia.

La recollida es va dur a terme el 6 d'Abril a Santa Pau i la recontextualització del material es va donar el 12 d'Abril a San Francisco. Un desplaçament on, en primer moment, és la distància, entre el lloc d'origen i el lloc de destí, la que pren protagonisme; però, després, l'acció els apropa, i es genera un vincle nou entre els dos indrets, fonamentat pel nom i el material.

El que no sabia fins que vaig arribar a San Francisco és que els noms dels carrers es poden llegir a terra, estan gravats i cada lletra deixa una incisió a l'asfalt. És en aquest espai buit que marcaven les lletres B L A C K S T O N E on vaig recol·locar la greda volcànica. Són aquests, els petits gestos que alteren la quotidianitat dels quals parlava al principi del treball, desplaçaments que referencien la idea de temps, de distància, de proximitat i de contingència.

BLACKSTONE

Pujar mitja muntanya (2017)
Júlia García Bofill

1220 km cap al centre de la Terra

En un principi l'obra *1220 km cap al centre de la Terra* proposava el desplaçament d'una pedra volcànica des de la superfície de la Terra fins al centre d'ella mateixa recorrent el radi del Globus (6,371 km) per la superfície terrestre. Activar una mena de viatge al centre de la Terra en un pla horitzontal a diferència del que fan el professor Lidenbrock i el seu nebot Axel verticalment al llibre *Viatge al centre de la Terra*. Vaig dur a terme aquest desplaçament poètic, innocent i èpic a mode de *roadtrip* per Espanya. Però una confusió entre el radi del nucli terrestre i el radi de la Terra, van fer fracassar l'intent de dur la pedra fins al centre de la Terra, deixant-la solament a 1220 km del punt d'inici. Doncs la proposta que em plantejo, per un futur proper, és tornar al punt on la vaig deixar [43°24'11.9"N 7°20'17.2"W] a Galícia i seguir amb el transport fins a arribar al lloc de destí.

L'altra opció seria utilitzar el fracàs com a forma d'èxit. Com passa per exemple en l'acció *Pujar mitja muntanya* (2017) de Júlia García Bofill, en què l'artista emprèn la pujada d'una muntanya sense arribar al cim i plantant una bandera a mig camí. D'aquesta manera posa en dubte la idea socialment acordada d'èxit.

Però en el cas d'aquest treball penso que és important no deixar a mitges aquest desplaçament. La dificultat per acabar aquest viatge no es veu condicionada per la magnitud tècnica de l'expedició, com el viatge del professor Lidenbrock i Axel, però encara no sé quan es podrà acabar aquest desplaçament.

Abans de començar el transport de la pedra vaig fer un motlle d'aquesta per conservar-ne un record matèric del qual n'he extret una còpia.

Pedra volcànica original.

Còpia de la pedra volcànica.

Bols fets per Claudi Casanovas mesclant diferents argiles.

Volcà de volcans

Aquesta peça planteja clarament una redundància matèrica, formal i de llenguatge. Vaig recollir gredes d'alguns volcans de la Zona Volcànica de la Garrotxa i les vaig mesclar amb fang, usant-lo d'aglutinant, amb el propòsit de construir una peça en forma de volcà. Com la materialitat d'algunes de les peces del ceramista Claudi Casanovas on s'hi poden veure clarament franges de diferents colors fruit d'haver mesclat diverses argiles.

Aquest volcà de volcans porta fins a l'extrem la lògica de la representació escultòrica com el *Pato de pato* (2019) de David Bestué, on amb un toc una mica més fosc, ja que està representant un animal, l'artista fa un ànec amb ànec. El *Pato de pato* i el *Volcà de volcans* que presento es relacionen matèricament, ja que en els dos casos l'escultura està feta amb el material de la cosa representada. Aquest desplaçament de sentit porta la capacitat de representació del material al seu propi límit.

Aquesta peça, feta de ceràmica, doncs essent també terra cuita com la greda volcànica, commemora aquelles erupcions volcàniques que van tenir lloc als voltants d'Olot. Uns fets molt llunyans però que avui en dia segueixen condicionant la vida a la Garrotxa, sobretot geogràfica i econòmicament.

Me había levantado para irme a casa; porque ya era tarde, y todo estaba oscuro.

(Walser, 1917, p.79)

Maneres d'apropar-nos tot i estar a distància

A continuació explico quatre accions - projectes que han tingut lloc al llarg dels últims dos anys.

En Martí Madaula el gener de 2017 va marxar a viure a Manchester. Un cop instal·lat a la ciutat, el seu pare i la seva mare el van anar a visitar i li van portar un quilo de mandarines del mandariner del jardí de casa seva a Sabadell. Arran d'aquest regal va iniciar el projecte *Plantar les llavors de casa*, el qual va consistir en plantar i cuidar més de quaranta llavors d'aquestes fruites amb la idea de retornar-los-hi el quilo de mandarines algun dia.

A finals del mateix any, quan jo ja estava vivint a Lisboa, el col·lectiu Gotelé va fer un dinar, a Barcelona, per inaugurar el projecte i compartir objectius. Per així repensar i redefinir la proposta conjuntament. Com que no hi vaig poder assistir presencialment vam creure que una manera d'assistir-hi des de la distància era cuinar i menjar el mateix. A mig dinar Lisboa-Barcelona vam caure en la temptació de fer un Skype, i la fredor digital es va quedar contrarestada quan vam veure que la Mireia Oltra i jo dúiem la mateixa samarreta.

A principis de l'estiu 2018 la Mireia Pons va anar a Os Blancos, Galícia, a fer una residència artística. Allà va conèixer el forner del poble i tot conversant va néixer el projecte *Massa Mare - Pans Germans*. Va fer massa mare amb farina local, collida allà mateix, i la va assecar per repartir-la en petites bossetes. Cada una anava acompanyada d'una explicació sobre com despertar aquella massa mare i fer pa. Un cop acabada la residència va tornar a Vilanova i la Geltrú, deixant unes quantes bossetes de massa mare a Os Blancos i enduent-se la resta cap a casa.

Uns mesos més tard, seguint amb la intenció de superar la distància entre dos punts, en Benny Müller em va enviar, a Besalú, un esqueix d'una de les plantes que té a la seva habitació, a Kassel. El dubte requeria en si els esqueixos sobreviurien al desplaçament, i en cas que ho fessin, hi havia unes petites instruccions per cuidar-los. Van arribar bé i vaig seguir les indicacions, però l'aparent èxit d'haver sobreviscut al transport, al temps i a la distància, es va veure contraposat pel gest despistat, en cap cas malintencionat, que algú de casa meva va fer, llençant els esqueixos a les escombraries.

Com ho penso

El nou de maig, l'artista Luz Broto va venir a fer-nos una xerrada dins el marc de l'assignatura de Seminaris. Per explicar els seus treballs va explicar que el que fa és analitzar un espai i un marc de treball per després escollir un element a intervenir per la seva relació amb el marc en qüestió. D'aquesta manera planteja mínimes operacions de desplaçament que posen en joc les constriccions i complexitats del marc on s'inscriuen. Va fer una pausa, i per aclarir el que acabava de dir va evocar una imatge mental dient: “mis trabajos son como pies de foto en relación un marco de trabajo”. En aquest moment em vaig imaginar aquest projecte com a peu d'una fotografia de la Zona Volcànica de la Garrotxa.

Com explica l'artista Lua Coderch a una conferència al CCCB dins el cicle *Saber, hacer, comprender* (2018): “el punt de partida de qualsevol intent de fer sentit és sempre un cert grau de desorientació i en certa mesura un acte fundacional”.

Una desorientació semblant a la que sento quan navego per la web de l'artista Dora García, on cada clic que faig obre una nova finestra. La meva quotidianitat és com la seva web. A cada conversa, cada correu, cada llibre, cada excursió, hi ha centenars de clics sense un final concret o previsible. Doncs articular aquest tot simultani és el que he intentat fer al llarg d'aquest treball. Plantejar una convivència real de les coses al dia a dia, sense generar una separació.

Un seguit d'escenes pròpies com a nexa d'unió entre interessos variats i el caràcter subversiu, com apuntava Teodor Adorno, del disfrutar⁸, com a eix del treball.

Els volcans m'han servit per explicar i donar forma a idees que fa temps que penso, i de fet no és que els hagi utilitzat per fer res de nou, ja que han fet el que sempre fan quan entren en erupció; donar una forma nova a coses que ja hi havia. Podria dir que m'he apropiat de la seva qualitat intrínseca com a agents generadors de paisatge per modificar l'existent.

Desplaçar, omplir, buidar, contenir i construir. Bàsicament aquests són els cinc verbs, emparats pel verb jugar, els que resumeixen les tres propostes que formen aquest projecte. He parlat poc del jugar però hi he pensat molt, ja que és el posicionament inicial des d'on he actuat.

A una entrevista (2018), la filosofa Núria Sara Miras, diu que “el joc ens comporta un sentiment entre tensió i alegria, i és un dels únics espais de resistència que ens queden”. Un espai comú on compartir idees i fer-ne de noves, on tramir una estratègia per aconseguir un objectiu compartit.

Ara, sense referir-me a aquest últim treball sinó als últims tres anys, vull celebrar tots els vincles d'amistat fets. Acabo Belles Arts després de cinc anys i el que més agraeixo són les amigues i amics que he fet pel camí. En molts casos, pensant en el futur, dubtava de si aquest era el camí correcte, ara segueixo sense saber-ho del cert, però el que sí que sé és que era el camí imprescindible per coneixe'ns, per poder fer coses juntes i passar-nos-ho bé.

Doncs, tot i que seguim sent unes joves massa preocupades pel futur, sempre tenim ganes de trobar-nos i anar a fer una excursió per la Zona Volcànica de la Garrotxa.

Notes

1. Més informació al documental *Garrell - El Tarzan d'Argelaguer* (2013). Link: <https://vimeo.com/72852191>

2. El dia de la inauguració de l'exposició *Alfombra, mapa, ciudad y superficie* a Lisboa ens vam fer aquesta fotografia, totes dins l'habitació.

3. Informació recuperada dels apunts de l'assignatura de Filosofia Política II impartida per la teòrica Núria Sara Miras Boronat, de gener a març, a la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona.

4. Fragment traduït per mi, de la pel·lícula *París, Texas* (1983) de Wim Wenders.

H: Saps què?

T: Què?

H: Tota aquesta galàxia, tot l'univers, estava comprès en una taca així petita. I saps què va passar?

T: Què?

H: Pssh! I van volar totes les parts cap a tot arreu. I es va formar l'espai. Per allà flotant només hi havia gas.

T: La Terra era...

H: Sí! La Terra era només gas. I després es va formar el Sol. I feia tanta calor que la Terra es va tornar una bola enorme i dura.

T: Ja.

H: D'oceans. Només oceans.

T: Ja.

H: Hi havia animals marins. També hi havia volcans sota l'aigua. I pssh!!! I la lava calenta va colpejar l'aigua i va formar les roques per fer el sòl.

5. Fragment traduït per mi, del llibre *The Moon: Considered as a Planet, a World and a Satellite* (1874) de James Nasmyth i James Carpenter.

Ens hem esforçat per demostrar la probabilitat que els craters de la lluna fossin produïts per la força de les erupcions volcàniques, generades per l'expansió de successives parts no sòlides i foses de l'interior de la lluna.

6. Col·lectiu format per Anna Vilamú Bosch, Albert Gironès i Júlia García Bofill.

7. Francis Alÿs va agafar aigua del Mar Roig a Trabzon (Turquia) i la va llançar al Mar Negre a Aqaba (Jordania).

8. Informació recuperada dels apunts de l'assignatura de Polítiques Artístiques i Culturals impartida pel teòric i artista Leonidas Martín, de gener a juny, a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.

Referències

Allys, F. (2010). *Watercolor*. Recuperat de <http://francisalys.com/watercolor/>

Anson, M. (2009). *Martí i la fàbrica*. Recuperat de <http://www.martianson.net/castellano/index.php?archivos/marti-i-la-fabrica/>

Bastard, P. (2013). *States of Matter*. Recuperat de <http://paulinebastard.com/blog/2015/08/28/states-of-matter/>

de Bolòs, F. (1841). *Noticia de los Extinguidos Volcanes de la Villa de Olot y de sus inmediaciones hasta Amer, y de los nuevamente descubiertos, y no publicados, todos en la Provincia de Gerona, de la Naturaleza de sus productos y de sus aplicaciones*. Barcelona: Imprenta de los Herederos de la Viuda Pla.

Calvino, I. (1993). *Les Ciutats Invisibles*. Barcelona: Editorial Empúries

Casas, J. (09 d'octubre, 2009). El risc d'una explosió volcànica a la Garrotxa és moderat, però més elevat que no preveien els experts. [Article] Recuperat de <http://www.elpuntavui.cat/article/-/90325-el-risc-duna-explosio-volcanica-a-la-garrotxa-es-moderat-pero-mes-elevat-que-no-preveien-els-experts.html>

Coderch, L. (2018, febrer). *Aula oberta #16. Saber, hacer, comprender. Conferencia*. Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. Recuperat de <http://www.cccb.org/es/multimedia/videos/lua-coderch-aula-oberta-16/228638>

El protagonista de “Deprisa, deprisa”, detenido tras atracar un banco. (12 de març, 1981). [Article] Recuperat de https://elpais.com/diario/1981/03/12/ultima/353199605_850215.html

Garcés, M. (2016). *Fora de classe. Textos de filosofía de guerrilla*. Barcelona: Arcàdia.

García, J. (2017). *Pujar mitja muntanya*. Fotografia cedida per l'artista.

Herzog, W. (director). (1982). *Fitzcarraldo*. [Pel·lícula] Alemanya Occidental: ZDF

Jimenez Landa, F. (2008). *Rellenar los huecos con nata montada*. Recuperat de: https://drive.google.com/file/d/10bp5sej-Vh42OB_Y7H8y8fAenssVmEx9c/view

Kopf, A. (9 de juny, 2017). Caminar sobre el gel: Thoreau al centre d'Art. [Entrada de blog] Recuperat de <http://aliciakopf.blogspot.com/2017/12/caminar-sobre-el-gel-thoreau-al-centre.html>

Kopf, A. (2011). *Modos de (no) entrar en casa*. Recuperat de <http://www.aliciakopf.net/index.php/projects/modos-de-no-entrar-en-casa/>

Mallarach, J. M. (1989). *Els volcans*. Girona, Quaderns de la Revista de Girona, núm. 21. Recuperat de <http://www.bibgirona.cat/pandora/viewer.vm?id=0000365397&page=1&search=&lang=ca&view=Diputacio>

Miras Boronat, N. (2018). *Arxiu #91: El joc*. Entrevista realitzada per Betevé. Recuperat de <https://beteve.cat/logic/arxiu-91-entrevista-a-nuria-sara-el-joc/>

Miras Boronat, N. (2013). *Joc, Treball i Art. Els Pragmatistes de Chicago i la Construcció de Formes Socials d'Experiència Democràtica*. Recuperat de: <https://dx.doi.org/10.4471/brac.2013.07>

Murakami, H. (2018). *De que hablo cuando hablo de escribir*. Barcelona: Tusquets Editores.

Nasmyth, J., & Carpenter, J. (1903). *The Moon: Considered as a Planet, a World and a Satellite*. London: J. Murray. Recuperat de <https://archive.org/details/moonconsideredasoonasmuoft/page/n7>

Nubla, V. (2016) *El viaje secreto de Elidan Marau a través del Mar de Leche*. Barcelona: Incorpore

Piñero Subirana, J. (s.d.). Els volcans, purificadors i renovadors de la Terra. Recuperat de <https://sites.google.com/site/jordipine-rosubirana/y-guia-de-llocs-tel-lurics-de-catalunya/zona-volcanica-de-la-garrotxa>

Saura, C. (director). (1981). *Deprisa, deprisa*. [Pel·lícula] Espanya i França: Elías Querejeta P.C / Les Films Molière.

Sennett, R. (2009). *El Artesano*. Barcelona: Anagrama.

Tavares, G. M. & Vila-Matas, E. (2019, març). *Kosmopolis. Exploradores entre ruïnes*. Diàleg dins la Festa de la Literatura Amplificada de Barcelona. Recuperat de <http://kosmopolis.cccb.org/es/edicions/k19/goncalo-m-tavares-enrique-vila-matas-modera-anna-maria-iglesia/>

Verne, J. (2002). *Viaje al centro de la Tierra*. Barcelona: RBA Coleccionables.

Walser, R. (2009.) *El paseo*. Madrid: Ediciones Siruela

Wenders, W. (director). (1984). *París, Texas*. [Pel·lícula]. França, Alemanya, Regne Unit i Estats Units d'Amèrica: Film4 Productions i Argos Films

Doncs merci per tot.

Per totes les converses tingudes que m'han ajudat a articular el gruix teòric del treball, per les que m'heu acompanyat amunt i avall fent els desplaçaments, per trobar solucions a totes les dificultats tècniques, per buscar un forn més gran quan vam veure que la peça que havíem fet no cabia al forn que teníem, per fer-me adonar que la distància que hi ha entre Olot i Galícia no pot ser el radi de la Terra.

Una abraçada.

